

לימים זכיתי לבקר בבית הנשיא, בבנין החדש והמפואר, כאשר נערכו שם קבלות פנים לנשיאים, אורחים מאמריקה הלטינית, בעת שהוזמנתי לארוחות הערב החגיגיות למענם ולפעמים עבדתי שם כמתרגם סימולטני (פורטוגזית-עברית; עברית-פורטוגזית)

בקורים בארצות ערב

בקרתי בשלוש מדינות ערביות. בפעם הראשונה, בטיוול עם שושנה, אחרי כבוש עזה, בשנת 1956, נסענו להכיר את השוק שלהם בו מכרו כל דבר בלירה (היה זה מיד לאחר סיום המלחמה והם לא ידעו את ערך המטבע...). כמובן שהביקור היה חטוף, של כמה שעות בלבד. כפי שכתבתי בעניין לחיצת היד לערפאת, ביקרתי שוב בעזה במסגרת ישיבת הועדה למזרח תיכון של האינטרנציונל. כמו כן ביקרתי, גם במסגרת כזו ברמאללה.

בפעם השנייה (22-23.5.1990) השתתפנו בישיבות מועצת האינטרנציונל הסוציאליסטית בקהיר.

משלחת מפלגתנו כללה את שמעון פרס, נאווה ארד, פואד בן-אליעזר, נאוואף מצלחה, רינה דותן, אבי יחזקיאל, ישראל גת ואנוכי. שושנה לוותה אותי, כי ב-22 חגגנו 34 שנות נישואים. נוסף לדיונים במועצה זכינו לטייל ולראות את הפירמידות וגם נהנינו משייט לילי בנהר הנילוס. יכולנו גם לחוש את קצב החיים במצרים, הפקקים האין-סופיים בתחבורה ואי-הסדר הקיים בה.

האמת שלא ידענו איך הישראלים יתקבלו שם כיון שבבוקר ה-21.5 נרצחו 7 ערבים בראשון לציון. למזלנו הדבר לא השפיע על שהותנו שם והכל עבר בשלום. במועצה, אז, הצלחנו למנוע את קבלת הארגון לשחרור פלסטין לשורות האינטרנציונל, וגם פורסמה קריאה להפסקת הטרור.

בפעם השלישית (11.12.1995) הייתי בירדן במסגרת משלחת של האינטרנציונל ושם התקבלנו על ידי אחיו של המלך חוסיין. דרך חלון האוטובוס יכולתי לראות את הנוף המדברי, שלא שונה מהנגב שלנו.

נוסעים לאנגולה

בנימין דוקרסקי, שעלה ארצה מפורטוגל וחי מספר שנים באנגולה, פעל כחבר המפלגה בירושלים והתחיל לעזור לנו, בהתנדבות. הוא הציע שנקשור קשרים עם המפלגה השלטת באנגולה, בה אחד ממנהיגיה, פאולו ז'ורז'ה (מושל לשעבר בקבינדה) היה ידיד נעורים שלו. בעזרתו ובעזרת האינטרנציונל נוצרו הקשרים הראשונים והוזמנו לשלוח משלחת מטעם המפלגה לביקור אצלם. בעבר הייתה זו מדינה תחת השפעה קומוניסטית. החלטנו לקבל הזמנה זו ובראש המשלחת היה אמור לעמוד נחום פסה, איש קבוץ ברור-חיל אשר כיהן כחבר בועד הפועל של ההסתדרות הכללית. ברגע האחרון נבצר ממנו לנסוע ואני מוניתי לראש המשלחת, אשר מלבדי כללה רק את בנימין דוקרסקי. שהיינו שם (מ-30.1 ל-2.2.1990). התקבלנו ברוב פאר: לכל אחד הוצמדה מכונית מפוארת, מטעם מפלגת השלטון (צי המכוניות המפוארות שלהם לא היה קטן מזה של משרד החוץ שלהם...). שהותנו שם זכה, כל יום, בכותרת ראשית בעיתון החשוב שלהם. בהתחלה

כמעט ויצרתי תקרית דיפלומטית כאשר, כישראלי מצוי, ברגע שהצטרכתי לרדת מן המכונית, הזדרזתי לפתוח את הדלת לבד, בלי לחכות שהנהג יעשה זאת...

נפגשנו עם מספר שרים. דברנו על כך שעוד בזמן שהם לחמו במחתרת נגד הכיבוש הפורטוגזי (קבלו את עצמאותם רק ב-1975), ארחנו נציגיהם בארץ, בקורס לחובשים אשר נערך בגלילות.

בסוף הביקור הם ערכו ערב תרבותי לכבודנו בהופעות אפריקניות טיפוסיות.

ביקור זה פתח מערכת יחסים טובה בינינו והם תמיד שלחו נציגים לוועידותינו וגילו יחס אוהד אלינו במסגרת הכנסים של האינטרנציונל.

היחסים עם גרמניה

בשתי תקופות שונות הצטרכתי לקבוע את עמדותי לגבי יחסי לגרמניה. בפעם הראשונה, בהיותי חבר קבוץ, קבלנו מתנדבים מגרמניה לעבודה במשק (נוצרים שראו בתרומה לישראל מין כפרה על מה שהנאצים חוללו ליהודים). באותה תקופה תפקדתי כסדרן-עבודה וגם פעלתי בשטח התרבותי. מצד אחד חשבתי שטוב שמדינת ישראל והקבוץ מקבלים אנשים כאלה, אבל, מצד שני, באמצע שנות ה-50, הייתי עדיין רגיש מאוד לכל נושא היחס לגרמנים כי חלק ממשפחתי (סבתא דודות, בני-דודים) הושמדו בשואה. תמכתי בבואם אבל בקשתי מסגני שיטפל בהם במקומי.

נמנעתי גם מלבקר בגרמניה ובאחת מן הנסיעות שלי לחר"ל, יחד עם שושנה, שינינו את מסלול נסיעתנו (ברכבות), על מנת לא לעבור דרך גרמניה.

בפעם השנייה, כאשר פעלתי במפלגה, התבקשתי לייצגה בסמינר שאורגן בגרמניה והבנתי שלא אוכל להתחמק ממילוי התפקיד ומאז ועם התחממות היחסים בין 2 המדינות והעמדה הפרו-ישראלית שהם מגלים שיניתי את עמדותיי כלפיהם ונוצר שיתוף פעולה מועיל בינינו, הממשיך גם כעת.

כשנסעתי במשלחת המפלגה לוועידת האינטרנציונל הסוציאליסטי, ב-1992, לברלין שושנה התלוותה אלי ומשם נסענו למינכן לביקור אצל בת-דודתי, ברזילאית, הגרה שם מאז שהתחתנה עם פליט-שואה.

היחסים עם קובה וניקרגוואה

כאחראי לאמל"ט במחלקה לקשרי חוץ במפלגת העבודה, הייתי מודע לסמימפטיה שיש באמריקה הלטינית לפידל קסטרו ולמהפכה הקובנית. ידעתי גם שעד מלחמת ששת הימים היו יחסים דיפלומטיים בין קובה לבין ישראל. לכן, כאשר פרס היה שר החוץ ויוסי ביילין סגנו פניתי ליוסי ובקשתי, בכתב, לברר את הסיכוי שנקשור קשרים מפלגתיים איתם. התשובה שקבלתי, בעל-פה, שבינתיים עלי לוותר על הרעיון כי יכול לפגוע ביחסים שלנו עם ארצות הברית... והמבין יבין. ואני הבנתי.